

Müteselsil Kefalet ile Müteselsil Borçluluk Kurumlarının Karşılaştırılması

Comparasion of Institutions of Joint Surety and Joint Indebtedness

Araş. Gör. Meltem BULUT*

Öz

Kişisel teminat sözleşmeleri, alacaklıya şahsi bir güvence sağlayarak teminat verenin borçlunun borcundan dolayı tüm malvarlığı ile sorumlu olmasını ifade eder. Bu kapsamda, kefalet sözleşmesi uygulamada en çok rastlanan kişisel teminat sözleşmesidir. Bununla birlikte müteselsil borçluluk da alacağı güvence altına alan kişisel teminat sağlayan bir kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. Ortak noktaları, alacaklıya teminat sağlamak olan bu iki kurumun düzenleniş amaçları birbirinden farklıdır. Müteselsil kefalet ve müteselsil borçluluğun ayrımı bakımından özellikle aslilik-fer'ilik ve talilik kıstasları önem taşımaktadır. Zira iki kurumun ayrımı, bu kıstaslar doğrultusunda ortaya çıkan farkları ifade etmektedir.

Anahtar Kelimeler

Müteselsil Kefalet, Müteselsil Borçluluk, Kişisel Teminat, Aslilik-Fer'ilik, Talilik.

Abstract

Personal guarantee agreements provide a personal guarantee to the creditor, making the guarantor liable for the debtor's debt with all of its assets. In this context, the surety agreement is the most common personal guarantee agreement in practice. In addition, joint indebtedness also appears as an institution that secures receivables and provides personal guarantee. These two institutions, which have in common the provision of collateral to the creditor, have different objectives. In terms of the distinction between joint surety and joint indebtedness , the criteria of primary-secondary and subordinate are particularly important. Indeed, the distinction between the two institutions refers to the differences that arise in line with these criteria.

Keywords

Joint Surety, Joint Indebtedness, Personal Guarantee, Primary-Secondary, Subordinate.

* Araş. Gör., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı, Erzincan – Türkiye
E-posta: mbulut@erzincan.edu.tr
ORCID: 0000-0001-6491-1266.

GİRİŞ

Ticari ve günlük hayatta ekonomik ve sosyal ihtiyaçların giderilmesi amacıyla borç ilişkileri kurulur ve bunun sonucu olarak tarafların karşılıklı üstlenmiş oldukları yükümlülükleri borç ilişkisine uygun şekilde yerine getirmeleri beklenir. Bununla birlikte alacaklının, alacağını kısmen veya tamamen elde edememe riskinin bulunduğu durumlarda, üçüncü bir kişinin veya bizzat borçlunun güvence göstermesi ile söz konusu risk ortadan kaldırılabılır. Borcun ifasını sağlama noktasında etkili bir hukuki imkân olan bu güvence, alacağın teminatla güçlendirilmesinden ibarettir.¹ Bu kapsamda, kişisel teminat sözleşmeleri uygulamada sıklıkla karşımıza çıkan teminat sözleşmeleridir.² Kişisel teminat sözleşmelerinin başında kefalet sözleşmesi gelmektedir. Kefalet sözleşmesi dışında garanti sözleşmesi, borca katılma, müteselsil borçluluk, sözleşmeye katılma, kredi emri ve aval de kişisel teminat sağlayan bir kurum olarak karşımıza çıkmaktadır.³ Kişisel teminat sağlayan kurumların ortak noktaları, alacağın güvence altına alınması olduğundan, uygulamada hangi kişisel teminat türünün kullanıldığının tespiti noktasında bazen tereddütler gündeme gelebilir.

Çalışmada kişisel teminat sağlayan kurumlardan müteselsil kefalet ile müteselsil borçluluğun birbirinden farkı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Zira kanun koyucunun müteselsil kefalet ile müteselsil borçluluğa ilişkin hükümleri düzenleme amacı birbirinden farklıdır. Şöyle ki, kefaletle ilişkin hükümlerin büyük bir kısmı kefil korumak amacıyla getirilmesine rağmen müteselsil borçluluğu düzenleyen hükümler alacaklının korunmasına hizmet etmektedir.⁴ Nitekim kefaletin aksine müteselsil borçlulukta borçlulardan birinin borçtan kurtulması mutlaka diğerlerinin de borcunun sona ereceği anlamına gelmez.⁵ Dolayısıyla alacaklının karşısında aynı borçtan sorumlu olan iki kişinin bulunması ihtimalinde bu kimselerin müteselsil kefil mi müteselsil borçlu mu olduğunun tespiti büyük

¹ Erden Kuntalp, "Teminat Kavramı, Teminat Türleri ve Bunlardan Doğan Sorumluluk", *Reha Poray'a Armağan* (1995), 266.

² Kişisel teminat sözleşmeleri, alacaklıya şahsi bir güvence sağlamak suretiyle teminat verenin, borçlunun borcundan dolayı tüm malvarlığı ile sorumlu olduğu teminat sözleşmeleridir. Diğer bir ifadeyle teminat veren, üçüncü bir kişinin borcunu zamanında ve gereği gibi ifa etmesini sağlamak için kişisel itibarını ve gücünü ortaya koymaktadır. Bkz. Nami Barlas, "Yeni Medeni Kanun'un Aynı Teminatlara İlişkin Düzenlemeleri", *Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan* (2003), 2/571; Hüseyin Hatemi vd., *Borçlar Hukuku Özel Bölüm* (İstanbul: Filiz Kitapevi, 1992), 519-520; A. Özge Yenice, *Teminat Sözleşmelerinde Rücu İlişkileri* (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2009), 6.

³ Haluk Tandoğan, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri* (İstanbul: Vedat Yayınları, 5. tıpkı basım, 2010), 2/689; Burak Özen, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Kefalet Sözleşmesi* (İstanbul: Vedat Yayınları, 2012), 6-7.

⁴ Turgut Akıntürk, *Müteselsil Borçluluk* (Ankara: Sevinç Matbaası, 1971), 84; Fulya Erlüle, "Müteselsil Kefalet ve Müteselsil Borçluluk Kavramlarının Karşılaştırılması", *EÜHFD VII/1-2* (2003), 631; Ayşenur Şahin Caner, *Türk Borçlar Kanunu'nda Müteselsil Borçluluk* (İstanbul: On İki Levha Yayınları), 2017, 62.

⁵ Akıntürk, *Müteselsil*, 87; Erlüle, "Müteselsil", 632; Şahin Caner, *Müteselsil Borçluluk*, 62-62.

önem taşımaktadır. Bu hususlar dikkate alınarak çalışmada ilk olarak müteselsil kefalet ve müteselsil borçluluk kavramları ele alınmıştır. Daha sonra bu iki kurum, birtakım kıstaslar dikkate alınarak birbirinden ayırt edilmiştir. Son olarak ise, müteselsil kefalet ve müteselsil borçluluğun farkları birtakım ayrımlar yapılmak suretiyle tespit edilmiştir.

I. MÜTESELSİL KEFALET VE MÜTESELSİL BORÇLULUK KAVRAMLARI

Türk Borçlar Kanunu m.586’da düzenlenen müteselsil kefalet, alacaklının, borçluyu takip etmeden veya taşınmaz rehnini paraya çevirmeden ihtara rağmen borcunu ödemekte geciken borçlunun borcu için doğrudan doğruya kefile başvurabildiği kefalet türüdür.⁶ Görüldüğü gibi alacaklının, borçluyu takip ederek hakkında aciz belgesi almasına ve rehinleri paraya çevirmesine (teslime bağlı taşınır rehni ve alacak rehni dışında) gerek olmaksızın kefile başvurabilmesi, müteselsil kefaleti adi kefaletten ayıran unsurlardır.⁷ Bu kapsamda, ilk olarak, alacaklının asıl borçluyu takip etmeksizin doğrudan doğruya müteselsil kefile başvurabilmesi üzerinde durmak gerekir. Belirtmek gerekir ki, bu unsur alacaklının, asıl borçlu yerine müteselsil kefile takip etme yükümlülüğü altında olduğu anlamına gelmez. Diğer bir ifadeyle, alacaklı asıl borçluyu takip edebileceği gibi asıl borçluyu takip etmeksizin borçlu yerine müteselsil kefile de başvurabilir.⁸ İkinci olarak ise, alacaklının rehni paraya çevirmeksizin müteselsil kefile başvurabilmesi de önem arzeder. Kanun koyucu müteselsil kefalette sadece taşınmaz rehni bakımından alacaklının rehni paraya çevirmeksizin müteselsil kefile başvurabileceğini düzenlemiştir. Taşınır ve alacak rehni bakımından ise, kural olarak, müteselsil kefalette de önce rehni paraya çevirme kuralının geçerli olduğu ifade edilmiştir (TBK m.586). Sonuç olarak, müteselsil kefalette adi kefaletten farklı olarak alacaklı, rehnin paraya çevrilmesi definden çok daha sınırlı bir kapsamda yararlanabilir. Kanımızca, müteselsil kefaleti adi kefaletten ayıran söz konusu unsurlar, müteselsil kefalet ile müteselsil borçluluğun yakınlaşmasına sebep olmaktadır. Zira müteselsil borçlulukta da alacaklı, borçlulardan her birinden borcun ifasını talep edebilir.

Türk Borçlar Kanunu m.162/f.1 hükmünde, müteselsil borçluluk, “*Birden çok borçludan her biri, alacaklıya karşı borcun tamamından sorumlu olmayı kabul ettiğini bildirirse, müteselsil*

⁶ Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Yetkin Yayınları, 3. Basım, 2016), 775; Seza Reisoğlu, *Türk Kefalet Hukuku* (Ankara: 2013), 169; Fahrettin Aral – Hasan Ayrancı, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri* (Ankara: Yetkin Yayınları, 9. Basım, 2012), 434; Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler* (İstanbul: Vedat Yayınları, 2. Basım, 2012), 2/341; Özlem Acar, *Türk Borçlar Hukukunda Müteselsil Kefalet Sözleşmesi* (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2015), 7; Kasım Buluş, *Birlikte Kefalet Türleri ve Hükümleri* (Ankara: Seçkin Yayınları, 2017), 84-85; Nurcihan Dalcı Özdoğan, *Müteselsil Sorumluluk* (Ankara: Seçkin Yayınları, 2015), 25; Özen, *Kefalet*, 281-282.

⁷ Reisoğlu, *Kefalet*, 169; Buluş, *Birlikte Kefalet*, 85.

⁸ Acar, *Müteselsil Kefalet*, 7.

borçluluk doğar” şeklinde ifade edilmiştir. Ancak bu düzenleme müteselsil borçluluk kavramının tespiti bakımından yetersiz kalmaktadır. Bu noktada müteselsil borçluluk doktrinde, bir hukuki işlem veya kanun hükmünden dolayı birden çok borçludan her birinin edimin tamamını ifa etmekle yükümlü olduğu, alacaklının ise edimin ifasını borçlulardan istediği birinden, birkaçından veya tamamından talep etme hakkına sahip olduğu bir birlikte borçluluk hali olarak tanımlanmaktadır. Müteselsil borçlulukta borçlulardan birinin ifası veya ifa yerini tutan edimi ile ifa edilen kısım oranında borçluların borcu sona erer.⁹

II. MÜTESELSİL KEFALET İLE MÜTESELSİL BORÇLULUĞUN BİRBİRİNDEN AYIRT EDİLMESİ

A. GENEL OLARAK

Müteselsil kefalet sözleşmesi ve müteselsil borçluluk kurumları teminat fonksiyonuna sahiptir. Bu bağlamda, müteselsil kefalet ve müteselsil borçluluk hali, alacaklının elini güçlendiren, alacağını kolayca tahsil etmesine hizmet eden kurumlar olup bunların ortak noktası, alacaklının borçlulardan istediğine başvurabilme hakkına sahip olmasıdır. Şöyle ki, müteselsil borçlulukta, alacaklı alacağının tamamını müteselsil borçlulardan istediğinden talep edebildiği gibi müteselsil kefalette de alacaklı asıl borçluya veya doğrudan doğruya kefile başvurabilir.¹⁰

Bu iki kurum arasındaki söz konusu benzerlik, müteselsil kefaletin müteselsil borçlulukla karışmasına sebep olabilmektedir. Hatta bu karışıklık 818 sayılı Borçlar Kanunu (BK) m.487’de de bulunmaktaydı. Söz konusu hükmün düzenlenmesi esnasında kaynak İsviçre Borçlar Kanunu'ndan yapılan hatalı çeviri sonucu 487. madde metninde “... *müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu...*” kavramlarına yer verilmesi müteselsil kefalette, müteselsil borçluluğun esas alınacağı şeklinde yanlış bir kaniya sebebiyet vermekteydi.¹¹ Müteselsil

⁹ Selahattin Sulhi Tekinay vd., *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (İstanbul: Filiz Yayınları, 6. Basım, 1988), 377; Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Yetkin Yayınları, 27. Basım, 2022), 1358-1359; Akıntürk, *Müteselsil*, 26; M. Kemal Oğuzman - M. Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (İstanbul: Vedat Yayınları, 12. Basım, 2016), 2/461; Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2021), 1054; Haluk N. Nomer, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (İstanbul: Beta Yayınları, 19. Basım, 2023) 522; Şahin Caner, *Müteselsil Borçluluk*, 10-11.

¹⁰ Tandoğan, *Özel*, 2/703; Akıntürk, *Müteselsil*, 82-83; Erlüle, “Müteselsil”, 631; Buluş, *Birlikte Kefalet*, 87.

¹¹ Tandoğan, *Özel*, 2/770; Hatemi vd., *Özel*, 527; Erlüle, “Müteselsil”, 629; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 28; Aral - Ayrancı, *Özel*, 435; Bununla birlikte doktrindeki baskın görüşe göre, müteselsil kefile asıl borçlu arasında TBK.m.162 bağlamında teselsül ilişkisi bulunmamaktadır. Müteselsil kefalette, “müteselsillik” ifadesi ile alacaklının asıl borçluya başvurmaksızın doğrudan doğruya kefile takip edebilmesi kastedilmektedir. Bkz. Reisoglu, *Kefalet*, 113; Eren, *Genel*, 1359; Akıntürk, *Müteselsil*, 80-81; Buluş, *Birlikte Kefalet*, 87; Nitekim, Yargıtay da verdiği çeşitli kararlarda, BK.m.487/f.1’deki ifadeyi çeviri yanlışlığı olarak değerlendirerek söz konusu iki terimin birlikte kullanılması halinde kefalet sözleşmesinin varlığının kabul edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (YHGK), K. 1987/684, (30 Eylül 1987); Yargıtay 11. Hukuk Dairesi (Yarg), K. 1986/2772, (8 Mayıs 1986), Bkz. Mustafa Reşit Karahasanoğlu, *Türk Borçlar Hukuku (Özel Borç İlişkileri), Öğreti-Yargıtay Kararları - İlgili Mevzuat* (İstanbul: Beta Yayınları, 2002), 2/1232-1234.

kefalet ile müteselsil borçluluğun aynı anlama gelmesine neden olan hatalı ifade TBK m.586 ile düzeltilerek söz konusu karışıklık ortadan kaldırılmıştır. Müteselsil kefalet ve müteselsil borçluluk, yukarıda ifade edilen benzerliklerine rağmen düzenleniş amaçları bakımından birbirinden farklıdır. Şöyle ki, müteselsil kefalette kefilin korunması esas alınırken, müteselsil borçlulukta alacaklının korunması amaçlandığı için kanun koyucu bu doğrultuda hükümlere yer vermiştir.¹² Bu kapsamda, müteselsil borçlu, kefaletin kefil lehine sağladığı bazı def'ilere¹³ başvuramadığı için alacaklı bakımından müteselsil kefaletle göre müteselsil borçluluk daha güçlü bir teminat fonksiyonuna sahiptir.¹⁴ Dolayısıyla alacaklı karşısında aynı borçtan sorumlu iki veya daha fazla kişinin bulunduğu durumlarda müteselsil kefaletin mi yoksa müteselsil borçluluğun mu bulunduğu söz konusu ilişkiye uygulanacak hükümlerin tespiti bakımından büyük önem taşır.

B. MÜTESELSİL KEFALET İLE MÜTESELSİL BORÇLULUĞUNUN AYRIMINDA DİKKATE ALINMASI GEREKEN KISTASLAR

1. Aslilik-Fer'ilik Kıstası

Müteselsil kefalet ile müteselsil borçluluk ayırımında dikkate alınması gereken ilk kıstas aslilik-fer'ilik kıstasıdır. Bu kıstas, borçlulardan birinin borcunun varlığı ve geçerliliğinin diğerinin borcuna bağlı olup olmamasına göre yapılan bir ayırımdır. Buna göre, borcun doğumu ve varlığı asıl borca bağlı ise müteselsil kefalet, buna karşılık borç asıl borçtan tamamen bağımsız olarak doğmuş ve asıl borç sona ermesine rağmen varlığını devam ettirebiliyorsa müteselsil borçluluk söz konusu olur.¹⁵ Bunun sonucu olarak, fer'i bir borç niteliği taşıyan müteselsil kefalette, müteselsil borçluluk ilişkisinden söz edilemez. Diğer bir ifadeyle, müteselsil kefaletin fer'i niteliği karşısında müteselsil borçluluk asli borç niteliği taşır. Borçluların hem müteselsil kefil hem de müteselsil borçlu olmaları, bir şeyin hem asli hem de fer'i sayılabilmesi kadar imkânsızdır.¹⁶ Belirtmek gerekir ki, müteselsil kefalet sözleşmesinde kefiller, fer'i niteliği hiçbir zaman ortadan kalkmayan bir sorumluluk

¹² Erlüle, "Müteselsil", 631; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 28.

¹³ Örneğin, kefil, alacaklının borçluya karşı ileri sürebileceği bütün def'ilere (TBK m.591/f.1) başvurabildiği halde müteselsil borçlular sadece kendi şahsi def'ilerini ve ortak def'ileri (TBK m.164) borçluya karşı ileri sürebilirler. Diğer bir ifadeyle, müteselsil borçluların, diğer bir borçluya ait şahsi def'iyi alacaklıya karşı ileri sürebilmesi mümkün değildir. Ayrıntılı bilgi için bkz. II., C., 1., b.

¹⁴ Erlüle, "Müteselsil", 631.

¹⁵ Reisoğlu, *Kefalet*, 115; Tandoğan, *Özel*, 2/706; Hatemi vd., *Özel*, 527; Akıntürk, *Müteselsil*, 88; Selahattin Sulhi Tekinay, "Müteselsil Borç ile Kefalet Arasında Bir Mukayese", *Adalet Dergisi* 7 (1956), 745; Erlüle, "Müteselsil", 632; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 33.

¹⁶ Tekinay, "Mukayese", 746; Erlüle, "Müteselsil", 630.

üstlenmektedirler.¹⁷ Diğer bir ifadeyle, tarafların aralarında yapacakları bir anlaşma ile müteselsil kefaletin fer'i niteliğini ortadan kaldırmaları mümkün değildir.

2. Yan kıstaslar

Müteselsil kefalet ile müteselsil borçluluğun ayrımı bakımından aslilik-fer'ilik kıstası temel olmakla birlikte uygulamada bu kıstas tek başına iki kurumun ayrımında yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle müteselsil kefalet ile müteselsil borçluluk ayrımında aslilik-fer'ilik yanında başka kıstasların da dikkate alınması gerekmektedir.¹⁸ Şöyle ki, özellikle kredi sözleşmeleri birden fazla müteselsil borçlu tarafından imzalanmaktadır. Bununla birlikte bir kredi sözleşmesinin, kefaletten söz edilmeksizin müteselsil borçlu sıfatıyla imzalanması her zaman asli bir yükümlülüğün üstlenildiği anlamına gelmeyebilir.¹⁹ Zira TBK m.19'a göre, "Bir sözleşmenin türünün ve içeriğinin belirlenmesinde ve yorumlanmasında, tarafların yanlışlıkla veya gerçek amaçlarını gizlemek için kullandıkları sözcüklere bakılmaksızın, gerçek ve ortak iradeleri esas alınır". Bu hüküm dikkate alındığında bir sözleşmeyi müteselsil borçlu sıfatıyla imzalayan birinin, bu ibareye rağmen asli borç altına girmeksizin kefil olma iradesine sahip olması durumunda gerçek iradesinin dikkate alınması gerekir. 818 sayılı Borçlar Kanunu döneminde kredi sözleşmesinden müteselsil borçluluğun mu müteselsil kefaletin mi kastedildiğinin belirlenememesi halinde kefaletle ilişkin hükümlerin koruyucu amaçlarının boşa çıkmaması için kefaletin varlığı kabul edilmekteydi.²⁰ Müteselsil borçluluğun mu yoksa müteselsil kefaletin mi var olduğunun tespiti noktasında ortaya çıkan bu sorunlar TBK m.583 ile büyük ölçüde önemini yitirmiştir. Zira söz konusu hükümle kefilin, müteselsil kefil veya bu anlama gelen bir ifadeyle yükümlülük altına girdiğini kendi el yazısıyla belirtmesi zorunluluğu getirilmiştir.²¹ Kefilin, kendi el yazıyla müteselsil kefil ya da bu anlama gelen bir ifade kullanmaksızın yükümlülük altına girmesi durumunda sözleşme tamamen geçersiz hale gelmez. Bu durumda, kefilin, müteselsil kefalet yerine adi kefalet hükümleri uyarınca sorumlu olacağı kabul edilir.²²

¹⁷ Buluş, *Birlikte Kefalet*, 87.

¹⁸ Reisoğlu, *Kefalet*, 115; Akıntürk, *Müteselsil*, 88; Erlüle, "Müteselsil", 632; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 33.

¹⁹ Acar, *Müteselsil Kefalet*, 36; Belirtmek gerekir ki, kredi sözleşmelerinin asıl borçlu dışında üçüncü bir kişi tarafından "müteselsil borçlu" olarak teminat sağlamak amacıyla imzalanması TBK m.162'deki müteselsil borçluluktan ziyade TBK m.201'de düzenlenen borca katılma olarak nitelendirilir. Müteselsil borçluluğun bu türü ise kefaletten farklı olarak alacaklıyı korumayı amaçlar. Bkz. Reisoğlu, *Kefalet*, 116.

²⁰ Reisoğlu, *Kefalet*, 117; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 36.

²¹ Acar, *Müteselsil Kefalet*, 37.

²² Reisoğlu, *Kefalet*, 169-170; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 171; Ş. Deren Gündüz, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Kefalet Sözleşmesinin Şekli* (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2015), 187.

Kanımızca da TBK m.583 ile, BK döneminde ortaya çıkan tartışmalar sonlandırılmıştır. Zira BK'dan farklı olarak söz konusu hükümde müteselsil kefaletin varlığından söz edebilmek için müteselsil kefil veya bu anlama gelen bir ifadenin kefilin el yazısı ile belirtilmesi gerekir.

3. Menfaat Kıstası

Taraf iradelerinin belirlenmesinde tereddüde düşülerek müteselsil kefaletin mi yoksa müteselsil borçluluğun mu söz konusu olduğunun tespit edilememesi durumunda, bir başka yol olarak menfaat kıstasının esas alınması gerektiği doktrinde ileri sürülmüştür.²³ Bu kıstasın hareket noktası, kefalet sözleşmesinin ivazsız olmasına rağmen müteselsil borçluluğun ivazlı olması esasına dayanır. Bu görüş, söz konusu kıstasa dayanılarak ayırım yapılmasının hem zor hem de kesin olmayan sonuçlar doğurması sebebiyle eleştirilmiştir.²⁴ Şöyle ki; kefalet sözleşmelerinin ivazsız olması emredici bir kural değildir. Kefalet sözleşmesi, alacaklının borçlanacağı bir edimle karşılıklı iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olarak da karşımıza çıkabilmektedir.²⁵ Kefilin de bir menfaat karşılığı yükümlülük altına girebileceği düşünülürse bu kıstasın iki kurumun ayırımı noktasında yetersiz kalacağı açıktır.²⁶ Kaldı ki, kanımızca TBK m.583 hükmü karşısında bu kıstasın önemi kalmamaktadır. Zira söz konusu hüküm uyarınca müteselsil kefaletten söz edebilmek için bu ibarenin kefilin el yazısı ile mevcut olması gerekir.

4. Aynen İfa Kıstası

Yargıtay tarafından kabul edilen bir diğer kıstas ise aynen ifa kıstasıdır. Buna göre; müteselsil borçlunun edimi bizzat yerine getirme borcu karşısında müteselsil kefil tazminat ödeme borcu altındadır. Nitekim Yargıtay'ın bir kararına göre, “*Müşterek borçluluğun mevcut olabilmesi için, tekabül edilen vecibenin her iki borçlu tarafından ifası mümkün olmak lazımdır. Halbuki adı geçen davalının oğlu öğrenci A.Ş'nin başarısızlıktan dolayı mektepten çıkarıldığı taayyün etmiştir. Davalının oğlu gibi mektepte okuması ve öğrenci olan oğlu tarafından yapılması gereken vecibeyi bizzat yerine getirmesi mümkün bulunmadığından hadisede müşterek borçluluk mülahaza edilemez*”.²⁷ Yargıtay bu kararında

²³ Bu görüş hakkında bilgi için bkz. Akıntürk, *Müteselsil*, 89.

²⁴ Reisoğlu, *Kefalet*, 117; Şahin Caner, *Müteselsil Borçluluk*, 62, dn., 193.

²⁵ Akıntürk, *Müteselsil*, 89.

²⁶ Akıntürk, *Müteselsil*, 89; Reisoğlu, *Kefalet*, 117.

²⁷ Yargıtay 3. Hukuk Dairesi (Yarg), K. 1955/6504, (6 Aralık 1955); Aynı yönde kararlar için bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu (YHGK), K. 1953/87, (1 Temmuz 1953) “*Müteselsil borçluluk ile müteselsil kefalet ayrı birer hukuki müessesedir. Kefalette müteselsil kefil, kefalet ettiği şahsın vecibesini ifa etmemesi halinde bizzat akdin icabını yerine getirmeyi değil ancak tazminat olarak muayyen bir miktar parayı ödemeyi taahhüt eder. Bu itibarla tazminat mükellefiyetini önlemek için müteselsil kefilin esas borcu doğuran akde müteallik şahsın yapacağı bir eda yoktur. Zararı ödemekle mükelleftir. Halbuki müteselsil borçlulukta ise borçlu akdin icabı bulunan borcu bizzat ifa etmeyi taahhüt eyley*” Bkz. Adalet Dergisi, Y. 1953, S. 11, s. 1341.

müteselsil borçluların borcunun aynı olması gerektiği düşüncesinden hareket etmiştir. Ancak müteselsil borçlulukta borçluların her birinin borcunun aynı olması şart olmayıp her bir borcun içeriği birbirinden farklı olabileceği için bu görüş doktrinde haklı olarak eleştirilmiştir.²⁸

C. MÜTESELSİL KEFALET İLE MÜTESELSİL BORÇLULUĞUN FARKLARI

1. Aslilik-Fer'ilik Bakımından Farkları

a. Asıl Borcun Varlığı ve Sona Ermesi Bakımından Farkları

Kefalet sözleşmesi, mevcut ve geçerli bir borcun varlığına bağlıdır (TBK m.582/f.1). Kefilin borcunun varlığının, geçerli bir asıl borca bağlı olması bu borcun fer'i niteliği ile açıklanmaktadır. Dolayısıyla asıl borcun herhangi bir sebeple geçersiz olması ihtimalinde kefalet sözleşmesi de hüküm doğurmaz.²⁹ Buna karşılık müteselsil borçlulukta, borçlulardan her birinin borcu asli borç niteliği taşıyıp borcun geçerlilik koşulu borçlulardan her biri bakımından ayrı ayrı değerlendirilir.³⁰

Müteselsil kefaletten doğan borç, asıl borca bağlı fer'i bir borç olduğu için asıl borç herhangi bir sebeple sona ererse müteselsil kefalet de sona erer.³¹ Bu sonuca öncelikle genel hükümlerde yer alan TBK m.131/f.1'den ulaşılabilir. Zira söz konusu hükme göre, "*Asıl borç ifa ya da diğer bir sebeple sona erdiği takdirde, rehin, kefalet, faiz ve ceza koşulu gibi buna bağlı hak ve borçlar da sona ermiş olur*". Ayrıca kefalet sözleşmesine ilişkin TBK m.598/f.1 uyarınca da asıl borcun herhangi bir sebeple sona ermesi halinde kefil de borcundan kurtulur. Görüldüğü gibi kanun koyucu, her iki hükümde de asıl borcun sona erme sebebi bakımından herhangi bir ayırım yapmaksızın asıl borcun sona ermesi ile kefaletin de sona ereceğini düzenlemiştir. Diğer bir ifadeyle, kefaletin sona ermesi bakımından asıl borcun hangi sebeple sona erdiğinin ve dolayısıyla söz konusu sebebin alacaklıyı tatmin edip etmediğinin herhangi bir önemi yoktur.³²

²⁸ Reisoğlu, *Kefalet*, 118; Akıntürk, *Müteselsil*, 90; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 35-36.

²⁹ Bu hususta TBK m.582/f.2 üzerinde ayrıca durmak gerekir. Söz konusu hükme göre, kişisel güvence veren kişi, yükümlülük altına girdiği sırada yanılma veya ehliyetsizlik sebebiyle borçlunun sorumlu olmadığını biliyorsa kefaletle ilgili kanun hükümlerine göre sorumlu olur. Söz konusu hüküm doktrinde farklı yorumlara sebep olmaktadır. Bu konuya ilişkin doktrindeki birinci görüşe göre, bu hüküm ilk bakışta fer'ilik kuralının kanuni bir istisnası gibi görünse de aslında kefalet hükümlerine tâbi tutulan bir garanti sözleşmesini düzenlemektedir. Bu görüş hakkında bkz. Reisoğlu, *Kefalet*, 24; İkinci görüşe göre ise, söz konusu hüküm kısmen garanti kısmen de kefalet olarak nitelendirilebilecek "*geniş anlamda karma bir sözleşme ilişkisi*" düzenlemektedir. Bu görüş hakkında bkz. Özen, *Kefalet*, 102 vd.

³⁰ Eren, *Genel*, 1359; Akıntürk, *Müteselsil*, 87; Erlüle, "*Müteselsil*", 640; Tekinay, "*Mukayese*", 747.

³¹ Cevdet Yavuz vd., *Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler)* (Ankara: Beta Yayınları, 16. Basım, 2019), 788; Aral - Ayrancı, *Özel*, 435; Reisoğlu, *Kefalet*, 113; Eren, *Özel*, 764; Gümüş, *Özel*, 2/286-287.

³² Özen, *Kefalet*, 519; Eren, *Özel*, 790-791; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 363; Asıl borcun ifa, yenileme, ibra, alacaklı ve borçlu sıfatlarının birleşmesi, takas, sonraki kusursuz imkânsızlık, borç doğuran sözleşmenin alacaklı

Buna karşılık müteselsil borçlulukta, borçlulardan biri bakımından borcun sona ermesi müteselsil kefalette olduğu gibi her zaman diğer borçluların da borçtan kurtulacağı anlamına gelmez. Zira müteselsil borçluların borcu, ortada geçerli bir asıl sözleşmenin varlığına bağlı değildir. Alacaklı ile borçlulardan her biri arasında, birbirinden bağımsız borç ilişkisi bulunmaktadır ve buna "borcun çokluğu teorisi" denilmektedir.³³

Müteselsil borçlulukta borcun sona ermesinin düzenlendiği TBK m.166/f.1-2'e göre, "Borçlulardan biri, ifa veya takasla borcun tamamını veya bir kısmını sona erdirmişse, bu oranda diğer borçluları da borçtan kurtarmış olur. Borçlulardan biri, alacaklıya ifada bulunmaksızın borçtan kurtulmuşsa, diğer borçlular bundan, ancak durumun veya borcun niteliğinin elverdiği ölçüde yararlanabilirler". Görüldüğü gibi, kanun koyucu, müteselsil borçlulardan biri bakımından borcun sona ermesinin diğer müteselsil borçlulara etkisini müteselsil kefaletten farklı olarak sona erme sebepleri bakımından ayırım yaparak ele almıştır. Bu hüküm uyarınca, borçlulardan birinin borcu kısmen veya tamamen, ifa veya takas sebebiyle sona ererse, diğer borçlular da bu oranda borçtan kurtulur. Diğer bir ifadeyle, borçlular arasındaki bağımsızlık, borçlardan birinin ifa ve takasla sona erdiği durumlarda bağımlı bir görünüme bürünür ve diğer borçluların borcu da sona eren kısım oranında son bulur.³⁴ Bu sonucun ortaya çıkması bakımından, ifada veya takas beyanında bulunan borçlunun diğer borçluları da borçtan kurtarma iradesine sahip olması ve hatta onların varlığından haberdar olması dahi aranmaz.³⁵ Buna karşılık borcun diğer sebeplerle sona ermesi halinde diğer borçluların borcunun, "ancak durumun ve borcun niteliğinin elverdiği ölçüde" sona ereceği ifade edilmiştir. Doktrinde bir görüş, söz konusu hükümde geçen "ancak" kelimesinden diğer borçluların borçtan mutlak şekilde kurtulamayacaklarının kastedildiğini ileri sürmektedirler. Buna göre, söz konusu ihtimalde, durum ve borcun niteliği aksini gerektirmedikçe diğer borçluların akıbeti, borçtan kurtulan borçlunun borçtan payına düşen miktara göre belirlenmelidir.³⁶

---

tarafından feshi, asıl borcun mevcut olmadığını veya ortadan kalktığını tespit eden bir kesin hükmün bulunması durumlarında kefalet de sona erer. Bkz. Erlüle, "Müteselsil", 636.

³³ Örneğin, müteselsil kefalette asıl borç ilişkisindeki irade bozukluğu müteselsil kefaletin borcunu sona erdirirken; müteselsil borçlulardan birinin iradesindeki bozukluk, sadece onun borcunun iptal edilmek suretiyle geçersiz hale gelmesini sağlayabilir. Ancak söz konusu ihtimalde, diğer borçluların mevcut geçersizliği bilselerdi sözleşmeyi yapmayacakları kabul edilebiliyorsa onların da kısmi hükümsüzlüğe ilişkin TBK m.27/f.2'den faydalanarak sözleşmenin tamamını geçersiz hale getirebilecekleri ileri sürülmektedir. Bkz. Acar, *Müteselsil Kefalet*, 27-29.

³⁴ Tekinay vd., *Genel*, 395; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 27.

³⁵ Eren, *Genel*, 1373.

³⁶ Tekinay vd., *Genel*, 404; Erlüle, "Müteselsil", 637; Furrer vd.'na göre ise, borcun ifa dışında bir sebeple sona ermesi ihtimalinde diğer borçluların borcunun durumun ve borcun niteliğine göre bazen mutlak şekilde de sona ereceğini ifade etmişlerdir. Bu kapsamda yazarlar, borcun, alacaklının temerrüdü nedeniyle tevdi

Müteselsil borçluluğun ifa dışında sona erme sebeplerinden biri olan ibra sözleşmesi ise TBK m.166/f.3'te özel olarak düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre, “*Alacaklının borçlulardan biriyle yaptığı ibra sözleşmesi, diğer borçluları da ibra edilen borçlunun iç ilişkideki borca katılma payı oranında borçtan kurtarır*”. TBK ile getirilen bu yeni hüküm, BK zamanında ileri sürülen “objektif görüşün”³⁷ kanun hükmüne dönüştürülmüş halidir. Ancak TBK m.166/f.3'ün alacaklının, müteselsil borçlulardan birini ibra ederken diğer müteselsil borçluları da ibra etmek istediğinin “*alacaklının açık iradesinden*” veya “*durumdan ya da borcun niteliğinden*” anlaşılamadığı durumlara uygulanacağı gözden kaçırılmamalıdır. Zira aksi ihtimalde TBK m.166/f.2 uygulama alanı bulur.³⁸

b. Def'ilerin İleri Sürülmesi Bakımından Farkları

Asıl borçluya ve mirasçılara ait olan ve asıl borçlunun ödeme güçsüzlüğünden doğmayan bütün def'ilerin³⁹, kefil tarafından borçluya karşı ileri sürülebilmesi, kefaletin fer'i niteliğinin doğrudan ve zorunlu bir sonucudur. Zira kefil, asıl alacaklıdan daha fazla yükümlülük altına giremez. Nitekim TBK m.591/f.1 uyarınca kefil, asıl borç ilişkisinin dayandığı hakkın doğumunu engelleyen ve hakkı ortadan kaldıran def'ileri alacaklıya karşı ileri sürebilir.⁴⁰ Söz konusu hükümde, kefilin asıl borçluya ait def'ileri ileri sürmemesinin sonuçları da düzenlenmiştir. Buna göre, kefilin, asıl borçluya ait def'ilerin varlığını bilmeksizin alacaklıya ifada bulunması ihtimalinde asıl borçluya rücu hakkı devam eder. Buna karşılık asıl borçlu, kefilin söz konusu def'ilerin varlığını bildiğini veya bilmesi gerektiğini ispat ederse bunlar ileri sürülmüş olsaydı borçlunun ödemededen kurtulacağı oranda kefil rücu hakkını kaybeder (TBK m.591/f.3). Kanun koyucu bu hükümle kefilin ihmalkâr davranışları sonucu asıl borçlunun mevcut durumunun ağırlaşmasını engellemeyi amaçlamıştır.⁴¹

---

edilmesi (TBK m.107) veya sonradan ortaya çıkan kusursuz ifa imkânsızlığı nedeniyle sona ermesi durumunda bütün borçluların alacaklıya karşı borçtan kurtulacağını ifade etmektedir. Bkz. Andreas Furrer vd., *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2. Basım, 2022), 316.

³⁷ Bu görüş hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Ayrıca bkz. Yargıtay 21. Hukuk Dairesi (Yarg), K. 2009/13747, (27 Ekim 2009) Bkz. www.legal.com.tr.

³⁸ Gümüş, *Genel*, 1061-1062.

³⁹ TBK m.591'de sadece def'i ifadesi yer almasına rağmen doktrinde def'i ibaresine hem dar anlamda def'ilerin hem de itirazların dahil olacağı kabul edilmektedir. Bkz. Reisoğlu, *Kefalet*, 221; Gülçin Grassinger, *Borçlar Kanunu'na Göre, Kefilin Alacaklıya Karşı Sahip Olduğu Savunma İmkanları*, (İstanbul: Alfa Yayınları, 1996), 17 vd.; Erlüle, “Müteselsil”, 638; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 245; Buluş, *Birlikte Kefalet*, 154.

⁴⁰ Bu kapsamda yanılma, sözleşme yapma ehliyetsizliği hakkın doğumunu engelleyen itirazlara; borcun zamanaşımına uğramış olması ise hakkı ortadan kaldıran def'ilere örnek olarak verilebilir. Ancak TBK m.591/f.1'de söz konusu durumların kefil tarafından def'i olarak ileri sürülebilmesi için kefilin, bunları bilmeden kefalet sözleşmesini kurmuş olması gerektiği açıkça ifade edilmiştir. Bkz. Develioğlu, *Garanti*, 360-361; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 267-268; Buluş, *Birlikte Kefalet*, 154.

⁴¹ Grassinger, *Savunma*, 277; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 277.

Kefil, asıl borç ilişkisinden doğan defiler yanında kefalet sözleşmesinden doğan şahsi defileri de alacaklıya karşı ileri sürebilir.⁴² Kefile ait olan bu şahsi defiler, asıl borç ilişkisini etkilemezler. Nitekim, kefil, kefalet sözleşmesine dayanarak kefaletin geçerli olarak kurulmadığını ileri sürebilir ve bu geçerli olan asıl borç ilişkisini geçersiz hale getirmez.⁴³ Belirtmek gerekir ki, müteselsil kefil, kendisine ait olan şahsi defileri ileri sürmek zorunda değildir. Bu nedenle müteselsil kefillerden birinin kendisine ait şahsi defileri ileri sürmemiş olması borçlunun ve diğer kefillerin durumunu ağırlaştırmaz.⁴⁴

Müteselsil kefilin, asıl borçluya ait bütün defileri alacaklıya karşı ileri sürebilmesi karşısında müteselsil borçluluk bakımından aynı durum söz konusu değildir. Zira müteselsil borçlu, diğer borçlulara ait şahsi defileri alacaklıya karşı ileri süremez.⁴⁵ Örneğin, borçlulardan sadece birinin borcu koşula veya vadeye bağlıysa, alacaklı borçlulardan sadece birine karşı teselsülden feragat etmiş ve onu iç ilişkideki payı oranında takip edeceğini beyan etmişse, bu işlemler yalnızca ilgili borçluya özel bir savunma imkânı sağlar. Diğer borçlular ise söz konusu savunma imkânlarından faydalanamazlar.⁴⁶ Aynı şekilde, borçlulardan biri, sözleşmenin kurulduğu sırada diğer borçlulardan birinin fiil ehliyetine sahip olmadığını, alacaklının ona süre verdiğini veya onun takas hakkını şahsi defiler olması sebebiyle ileri süremez.⁴⁷ Belirtmek gerekir ki, şahsi def'i hakkı bulunan borçlunun sadece kendisinin ileri sürebileceği bu savunmayı yapmaması onun diğer borçlulara karşı sorumlu olmasına neden olmaz.⁴⁸

Bununla birlikte TBK m.164 uyarınca, müteselsil borçlulardan her biri alacaklıya karşı kişisel ilişkilerinden veya müteselsil borcun sebep ve konusundan doğan def'i ve itirazları ileri sürebilir. Söz konusu ortak def'i ve itirazların ileri sürülmesi borçlular bakımından bir zorunluluk olup, bu zorunluluğa uymayan müteselsil borçlu diğer borçlulara karşı rücu

⁴² Özen, *Kefalet*, 355,372; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 247,283; Erlüle, "Müteselsil", 639.

⁴³ Erlüle, "Müteselsil", 639.

⁴⁴ Buluş, *Birlikte Kefalet*, 163.

⁴⁵ Eren, *Genel*, 1367; Tekinay, "Mukayese", 747; Furrer vd., *Genel*, 314; Tekinay vd., *Genel*, 412; Oğuzman - Öz, *Genel*, 2/476; Akıntürk, *Müteselsil*, 85; Gümüş, *Genel*, 1058; Erlüle, "Müteselsil", 639; Örneğin, borçlulardan biri bakımından henüz borcun muaccel olmaması veya zamanaşımına uğramış olması şahsi def'i olup diğer borçlular tarafından alacaklıya karşı ileri sürülemez. Bununla birlikte Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin yerleşik uygulaması, davalılardan birinin zamanaşımı def'iyi ileri sürmesini ortak def'i kabul ederek bu savunmadan diğer davalıların da faydalanacağı yönünde karar vermektedir. Bkz. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi (Yarg), K. 2019/12717, (30 Mayıs 2019), Aksi yönde karar için bkz. Yargıtay 15. Hukuk Dairesi (Yarg), K. 2013/5339 (2 Ekim 2013) Bkz. Nomer, *Genel*, 526, dn. 2108.

⁴⁶ Tekinay vd., *Genel*, 412; Erlüle, "Müteselsil", 639.

⁴⁷ Eren, *Genel*, 1367.

⁴⁸ Oğuzman - Öz, *Genel*, 2/475; Gümüş, *Genel*, 1058.

hakkını kaybeder.⁴⁹ Ancak bir borçlu ortak savunmayı gerektiği gibi yapmasına rağmen mahkemece aleyhine hüküm verilmesi ve alacaklıya ödeme yapmak zorunda kalması ihtimalinde, bu borçlunun diğer borçlulara payları oranında rücu edebilmesi gerekir. Zira borçluların yükümlülüğü, ortak savunmayı usulüne uygun olarak yapmaktan ibarettir. Dolayısıyla söz konusu yükümü yerine getirmesine rağmen davayı kaybeden borçlunun durumunu kötüleştirmek isabetli olmaz.⁵⁰

Ortak def'iler hususunda üzerinde durulması gereken noktalardan biri de borçluların hepsine karşı açılmış bir davada borçlunun bu def'ileri ileri sürmesinin diğer borçlular bakımından da hüküm doğurup doğurmayacağıdır. Bu husus, ileri sürülen savunmanın def'i veya itiraz olmasına göre ayırım yapılarak incelenmektedir. Bu doğrultuda ileri sürülen savunmanın itiraz niteliği taşıması durumunda bundan diğer borçlular da faydalanır. Def'i niteliği taşıması durumunda ise bunu ileri süren borçlu borcu ifa yükümlülüğünden kurtulurken; diğer borçlular, TBK m.166/f.2 uyarınca ancak durumun ve borcun niteliğinin elverdiği ölçüde bu savunmadan faydalanabilirler.⁵¹ Bu savunmadan diğer borçluların faydalanması, ortak def'iyi ileri süren borçlunun borçtan hissesine düşen oranla sınırlı olmak üzere onların da borçtan kurtulması şeklinde gerçekleşir. Böylece müteselsil borçlulara karşı açılan bir davada, borçlulardan birinin ortak def'i ileri sürerek borcu ifa etmekten kurtulması durumunda hakim, öncelikle bu borçlunun iç ilişkideki payına düşen borcu tespit eder. Tespit edilen miktar, müteselsil borcun tamamından indirildikten sonra kalan kısım ortak def'ileri ileri sürmeyen diğer müteselsil borçlulardan tazmin edilir.⁵²

Sonuç olarak, müteselsil borçluluk, müteselsil kefalete göre daha güçlü bir teminat şeklidir. Zira kefil, alacaklıya karşı asıl borçluya ait bütün def'ileri ileri sürebilmesine rağmen müteselsil borçlular sadece kendi şahsi def'ilerini ve ortak def'ileri ileri sürebilir diğer borçlulara ait şahsi def'ileri ileri süremezler.⁵³

⁴⁹ Eren, *Genel*, 1366; Oğuzman - Öz, *Genel*, 2/475; Furrer vd., 314; Erlüle, "Müteselsil", 639; Nomer, *Genel*, 526; Örneğin, "100 TL'lik borcun 60 TL'lik kısmının müteselsil borçlu C tarafından alacaklı A'ya ödendiğini bilen müteselsil borçlu B, kısmi ödeme itirazında bulunmaksızın A'nın 100 TL'lik ödeme talebini yerine getirirse diğer müteselsil borçlulara karşı 60 TL'lik miktar için rücu hakkını kaybeder". Bkz. Gümüç, *Genel*, 1058-1059.

⁵⁰ Oğuzman - Öz, *Genel*, 2/475.

⁵¹ Tekinay vd., *Genel*, 408; Erlüle, "Müteselsil", 640.

⁵² Murat Canyürek, *Müteselsil Borçlulukta İç ve Dış İlişkiler* (İstanbul: Vedat Yayınları), 2003, 64; Şahin Caner, *Müteselsil Borçluluk*, 227.

⁵³ Akıntürk, *Müteselsil*, 83.

c. Zamanaşımı Bakımından Farkları

Müteselsil kefalet ile müteselsil borçluluk arasındaki farklardan biri de zamanaşımının kesilmesi hususundadır. TBK m.155/f.1 ve 3'e göre, "Zamanaşımı müteselsil borçlulardan veya bölünemeyen borcun borçlularından birine karşı kesilince, diğerlerine karşı da kesilmiş olur. Zamanaşımı kefile karşı kesilince, asıl borçluya karşı kesilmiş olmaz". Görüldüğü gibi, zamanaşımının kefile karşı kesilmesi asıl borçluya karşı da kesilmesi sonucunu doğurmazken; müteselsil borçlulardan biri için zamanaşımının kesilmesi, diğerlerine karşı da kesilmesi sonucunu doğurmaktadır. Söz konusu hükmün, aslın fer'i olana değil, fer'i olanın asla tâbi olacağı ilkesinde hareket edilerek düzenlendiği ileri sürülse de hukuk politikası bakımından böyle bir fark uygun görülmemektedir.⁵⁴ Müteselsil borçlulardan birine karşı kesilen zamanaşımının diğer borçlulara karşı da kesilmiş sayılacağına ilişkin hüküm, TBK m.165'de kabul edilen kurala gereksiz ve ağır bir istisna getirdiği gerekçesi ile eleştirilmektedir.⁵⁵ Müteselsil borçlulukta, her borçlunun borcu bağımsız olup her bir borcun vadesi farklı olabilir. Bu nedenle zamanaşımının dolup dolmadığının her bir borçlu bakımından ayrı ayrı değerlendirilmesi esası, kesilmesi bakımından da geçerli olmalıydı.⁵⁶

2. Birincillik-İkincillik (Talilik) Bakımından Farkları

Kefalet sözleşmesinde, kefilin borcunun tali nitelik taşıması, alacaklının doğrudan kefile başvurmasını engelleyerek, öncelikli olarak, asıl borç ilişkisindeki borçluya başvurma zorunluluğu getirmektedir⁵⁷. Bu nitelik, adi kefalette kendini daha belirgin gösterir. Adi kefalet durumunda, borçluya karşı takip yapılıp bu takibin semeresiz kalmasından sonra adi kefile başvurulabilmektedir. Bu kurala uyulmaksızın alacaklının, asıl borçluyu takip etmeden adi kefile başvurması halinde kefil, tartışma def'ini ileri sürerek ifadan kaçınabilir.⁵⁸

⁵⁴ Tekinay, "Mukayese", 748; Erlüle, "Müteselsil", 642.

⁵⁵ Zahit Çandarlı, "Müteselsil Borçlu ve Alacaklıların Zamanaşımını Kesimi", *Adalet Dergisi* 12 (1945), 1294; Selahattin Sulhi Tekinay, "Müteselsil Borçlarda Zamanaşımının Rolü", *İstanbul Barosu Dergisi* (1964), 168 vd.; Akıntürk, *Müteselsil*, 202; Eren'e göre, TBK m.155/f.1 ile getirilen istisna, müteselsil borçluluğu açıklayan "çokluk görüşü" ile bağdaşmayan tek kanuni düzenlemedir. Bkz. Eren, *Genel*, 1368; Tekinay ise, TBK m. 155/f.1 hükmünü eleştirmekle birlikte, düzenlemenin lafzı dikkate alınarak bu istisnanın kapsamının daraltılabileceğini ileri sürmektedir. Yazar'a göre, söz konusu hükümde borçlulardan biri "aleyhine" değil, borçlulardan birine "karşı" kesilmiş zamanaşımından söz edildiği için hükmün kapsamı sadece alacaklının yapacağı takiplerle kesilen zamanaşımı ile sınırlandırılabilir. Zira zamanaşımının borçlulardan birine karşı kesilmiş olması, ancak alacaklının dava açması veya icra takibi yapması ile gerçekleşen kesilmeyi ifade eder. Bkz. Tekinay, "Zamanaşımı", 168 vd.

⁵⁶ Akıntürk, *Müteselsil*, 203; Dalcı Özdoğan, *Müteselsil*, 200 vd.

⁵⁷ Acar, *Müteselsil Kefalet*, 16; Buluş, *Birlikte Kefalet*, 30.

⁵⁸ Tartışma def'i, alacaklının asıl borçluyu takip etmeksizin doğrudan adi kefile başvurması durumunda kefilin, önce asıl borçluya başvurulması zorunluluğunu ileri sürmesidir. Ancak TBK m.585/f.1'de, istisnai olarak alacaklının asıl borçluya başvurmaksızın doğrudan doğruya kefile başvurabileceği durumlar dört bent

Asıl borcun rehinle teminat altına alınması ihtimalinde ise adi kefil, rehnin paraya çevrilmesi def'ini ileri sürerek önce rehnin paraya çevrilmesini isteyebilir.⁵⁹

Müteselsil kefil bakımından ise talilik niteliği, adi kefalet kadar belirgin olmamakla birlikte devam etmektedir.⁶⁰ Nitekim müteselsil kefaletin bu niteliğine TBK m.586'dan ulaşmak mümkündür. Şöyle ki, söz konusu hükme göre, alacaklının müteselsil kefile başvurabilmesi için ifada geciken borçluya ihtar çekilmesi ve bu ihtarın sonuçsuz kalması ya da borçlunun açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde bulunması gerekir. Aynı zamanda, alacak, teslimine bağlı taşınır veya alacak rehniyle güvence altına alınmışsa, söz konusu rehinler paraya çevrilmeden müteselsil kefilin sorumluluğuna gidilememektedir. Görüldüğü gibi, söz konusu hükümde yer alan bu hususlar müteselsil kefilin sorumluluğunun tali olduğunu gösteren noktalardır.⁶¹

Müteselsil borçlulukta ise alacaklı, borçluların tümünü takip edebileceği gibi, borçlulardan birkaçından veya yalnız bir tanesinden de borcun ifasını talep edebilir. Görüldüğü gibi müteselsil borçlulukta, müteselsil kefaletten farklı olarak borçluların hepsi aynı konumdadır. Diğer bir ifadeyle, alacaklı, edimin tamamını veya bir kısmını istediği borçludan talep etme konusunda serbesttir.⁶² Ancak bunun için borcun bütün borçlular bakımından muaccel olması gerektiği gözden kaçırılmamalıdır. Zira sözleşmede borçlulardan her biri bakımından ayrı vade belirlenmesi ihtimalinde, borç her bir borçlu bakımından farklı tarihlerde muaccel olur. Böyle bir durumda alacaklı, sadece muaccel olan borcun ifasını talep edebilir. Nitekim henüz muaccel olmayan borç, talep edilemez.⁶³ Görüldüğü gibi müteselsil borçlulukta,

---

halinde sıralanmıştır. Bunlar: Borçlu aleyhine yapılan takip sonucunda kesin aciz belgesi alınması, borçlu aleyhine Türkiye'de takip yapılmasının imkânsız hale gelmesi ya da önemli ölçüde zorlaşması, borçlunun iflasına karar verilmesi ve borçluya konkordato mehli verilmiş olmasıdır. Tartışma def'i hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Reisoğlu, *Kefalet*, 161 vd.; Özen, *Kefalet*, 265 vd.

⁵⁹ Özen, *Kefalet*, 111; Hüseyin Murat Develioğlu, *Kefalet Sözleşmesini Düzenleyen Hükümler Işığında Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (İstanbul: Vedat Yayınları, 2009), 98; Mahmut Bilgen, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Işığında Öğreti ve Uygulamada Kefalet ve Yargılama Hukukuna İlişkin Uyuşmazlıklar* (Ankara: Adalet Yayınları, 2013), 23; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 16.

⁶⁰ Yavuz vd., *Özel*, 809; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 16; Buluş, *Birlikte Kefalet*, 85; Bazı yazarlara göre ise, adi kefalette kefilin, tartışma ve rehnin paraya çevrilmesi def'ini ileri sürebilmesine rağmen TBK m.586 ile müteselsil kefalette bu haktan feragat edilmesi, müteselsil kefalettin tali niteliğinin ortadan kalktığını ifade etmektedir. Bkz. Akıntürk, *Müteselsil*, 81; Reisoğlu, *Kefalet*, 169; Tandoğan, *Özel*, 2/769; Eren'e göre ise, müteselsil kefaleti seçen kefilin, alacak ve taşınır rehinleri dışında bu def'ilerden önceden vazgeçmiş sayılması, bu kefalet türünde kefilin borcunun kural olarak asli, istisnai olarak da tali nitelik taşıyabileceğini ortaya koymaktadır. Bkz. Eren, *Özel*, 776.

⁶¹ Acar, *Müteselsil Kefalet*, 16; Belirtmek gerekir ki, müteselsil kefilin tali niteliği BK'da daha az belirgindir. Zira BK m.487'e göre, alacaklı, asıl borçluyu takip etmeksizin ve rehinleri paraya çevirmeksizin müteselsil kefile başvurabilmekteydi. Bununla birlikte, asıl borç muaccel olmadan müteselsil kefilin borcunun muaccel olmaması müteselsil kefilin tali niteliğini göstermekteydi. Bkz. Buluş, *Birlikte Kefalet*, 86; Bilgen, *Kefalet*, 23.

⁶² Akıntürk, *Müteselsil*, 38; Canyürek, *Müteselsil*, 26; Şahin Caner, *Müteselsil Borçluluk*, 43.

⁶³ Oğuzman - Öz, *Genel*, 2/470-471; Akıntürk, *Müteselsil*, 38; Canyürek, *Müteselsil*, 14; Şahin Caner, *Müteselsil Borçluluk*, 44.

alacaklı borçlulardan dilediğine başvurabilme hakkına sahip olduğu için talilik niteliğinden söz edilemez. Bununla birlikte alacaklının bu hakkı alacaklı ile borçlular arasında gerçekleştirilecek bir anlaşma ile kısıtlanabilir. Şöyle ki, taraflar aralarında yapacakları sözleşme ile, borçlulardan birinin borcunun tali nitelikte olduğunu kararlaştırabilirler.⁶⁴ Böyle bir ihtimalde, borcu tali nitelik taşıyan müteselsil borçlu, diğer borçlulara başvurulmadan kendisine başvurulduğu takdirde borcu ödemekten kaçınabilir. Bu kaçınma nedeniyle de temerrüde düşmez. Sonuç olarak, kefalet sözleşmesinde kendiliğinden bulunan talilik niteliği, müteselsil borçlulukta kural olarak bulunmaz. Ancak müteselsil borçluluğa ilişkin hükümler emredici nitelik taşımadığı için tarafların aralarında yapacakları anlaşmayla alacaklının, borçlulardan istediğine başvurabilme hakkını sınırlamaları mümkündür.⁶⁵

3. Kefili Koruyucu Hükümlerin Getirdiği Farklılıklar

a. Şekil Şartları Bakımından Farkları

Kanun koyucu kefil korumak amacıyla kefalet sözleşmesinin geçerliliğini, nitelikli yazılı şekle tâbi kılmıştır.⁶⁶ Bu doğrultuda kefilin sorumlu olacağı azami miktar ile kefalet tarihi belirtilmedikçe kefalet sözleşmesi geçerli olmaz. Ayrıca kefilin, sorumlu olacağı azami miktarı, kefalet tarihini ve müteselsil kefil olması ihtimalinde bu anlama gelen herhangi bir ifade ile yükümlülük altına girdiğini kendi el yazısı ile belirtmesi gerekir (TBK m.583/f.1). Kefaletle şekil, geçerlilik koşulu olduğu için bu şekil şartına uyulmaksızın gerçekleştirilen sözleşme kesin hükümsüzdür.⁶⁷ Görüldüğü gibi kanun koyucu, müteselsil kefalet halinde bir adım daha ileri giderek sözleşmenin geçerliliğini kefilin, müteselsil kefil veya bu anlama gelen bir ifadeyi el yazısı ile belirtmesine bağlı kılmıştır. Müteselsil kefil, diğer kefalet sözleşmesi türlerine göre daha ağır bir yükümlülük altına girdiği için kanun koyucu onu düşünmeye sevk etmeyi amaçlamıştır.⁶⁸ Bu noktada kefil koruma amacıyla getirilen ve 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda yer almayan "eşin rızasına" ilişkin TBK m.584 hükmü üzerinde de durmak gerekir. Söz konusu hükümde, herhangi bir ayırım yapılmaksızın bütün kefalet sözleşmesi türlerinde bu kapsamda müteselsil kefalette de kefilin eşinin yazılı rızası bulunması zorunludur.⁶⁹

⁶⁴ Akıntürk, *Müteselsil*, 39; Şahin Caner, *Müteselsil Borçluluk*, 45.

⁶⁵ Canyürek, 15; Şahin Caner, *Müteselsil Borçluluk*, 45.

⁶⁶ Reisoğlu, *Kefalet*, 72-73; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 155.

⁶⁷ Reisoğlu, *Kefalet*, 93; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 155; Erlüle, "Müteselsil", 643; Gündüz, *Kefalet*, 187.

⁶⁸ Reisoğlu, *Kefalet*, 72-73; Tandoğan, *Özel*, 2/740; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 155.

⁶⁹ Kefalet sözleşmesinde eşin rızası ile ilgili olarak ayrıntılı bilgi için bkz. Reisoğlu, *Kefalet*, 89 vd.; Özen, *Kefalet*, 173 vd.; Buluş, *Kefalet*, 89 vd.

Müteselsil borçluluğun şekline ilişkin ise TBK'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle TBK m.12'de düzenlenen şekle ilişkin genel kural müteselsil borçluluk bakımından da uygulama alanı bulur.⁷⁰ Söz konusu hükme göre, kanunda aksine bir düzenleme bulunmadığı sürece sözleşmelerin geçerliliği herhangi bir şekle tâbi değildir. Bu hüküm dikkate alındığında kanun veya hukuki işlemin tarafları işlemin geçerliliği için herhangi bir şekil şartı öngörmedikçe müteselsil borçluluk bakımından şekil serbestisinin geçerli olduğu sonucuna varılabilir.

Bununla birlikte müteselsil borçluluk bakımından BK'da yer almayan TBK m.603 hükmünün ayrıca ele alınması gerekir. Söz konusu hükme göre, "*kefaletin şekline, kefil olma ehliyetine ve eşin rızasına ilişkin hükümler, gerçek kişilerce, kişisel güvence verilmesine ilişkin olarak başka ad altında yapılan diğer sözleşmelere de uygulanır*". Bu hükümde geçen kişisel güvence verilmesine ilişkin sözleşmeler kapsamına müteselsil borçluluğun girip girmeyeceğinin tespiti gerekir. Kanun koyucu söz konusu hükümle, kefil koruyucu hükümleri dolanarak başka ad altında kişisel güvence verilmesinin önüne geçerek kefalet dışındaki kişisel teminat sözleşmelerinde de teminat verenin sözleşmeye taraf olmadan önce bir daha düşünmesini sağlamayı amaçlamıştır.⁷¹ Müteselsil borçluluğun bu hüküm kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Bununla birlikte, kişisel teminat vermek amacıyla gerçekleştirilen bir sözleşme aynı zamanda müteselsil borçluluk da oluşturuyorsa söz konusu sözleşmenin TBK m.603 kapsamına girmesi gerekir. Örneğin, sonradan borca katılma nedeniyle ortaya çıkan müteselsil borçlulukta durum böyledir. Diğer bir ifadeyle, müteselsil borçluluk bakımından herhangi bir şekil şartı aranmamasına rağmen borca katılma yoluyla meydana gelen müteselsil borçlulukta TBK m.603'de düzenlenen şekil, ehliyet ve eşin rızasına ilişkin koşulların gerçekleşmesi gerekir. Sonuç olarak, bir kişinin mevcut borç ilişkisine sonradan müteselsil borçlu sıfatıyla katılması, müteselsil borçluluktaki şekil serbestisi kuralının istisnasını oluşturur.⁷²

b. Alacaklının Temerrüdü Bakımından

Müteselsil kefil, borcun muaccel hale gelmesiyle birlikte her zaman alacaklıdan yapacağı ifayı kabul etmesini isteyebilir. Alacaklının herhangi bir haklı sebep olmaksızın ifayı kabul etmekten kaçınması ihtimalinde, alacaklı temerrüdünden farklı olarak, kefil borcunu tevdi etmesine gerek kalmaksızın borcundan kurtulur (TBK m.593/f.1). Buna karşılık müteselsil

⁷⁰ Şahin Caner, *Müteselsil Borçluluk*, 49.

⁷¹ Reisoğlu, *Kefalet*, 323; Bilgen, *Kefalet*, 101; Şahin Caner, *Müteselsil Borçluluk*, 50.

⁷² Şahin Caner, *Müteselsil Borçluluk*, 50,57.

borçlulukta ise, borcun, alacaklının ifayı kabul etmemesi nedeniyle sona erebilmesi için borçluların alacaklıyı temerrüde düşürüp borcu tevdi etmeleri gerekir.⁷³ Alacaklının müteselsil borçlulardan birine karşı temerrüde düşmesinin diğer müteselsil borçluları ne şekilde etkileyeceğine ilişkin 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda herhangi bir hüküm bulunmamaktaydı. Bu eksiklik TBK m. 106/f.2 ile ortadan kaldırılmıştır. Söz konusu hükme göre, “*Alacaklı, müteselsil borçlulardan birine karşı temerrüde düşerse, diğerlerine karşı da temerrüde düşmüş olur*”. Böylece alacaklının, temerrüde düşmesi durumunda müteselsil borçlulardan her biri tevdi hakkını kullanabilirler. TBK m.107 uyarınca, hasar ve giderleri alacaklıya ait olmak üzere, müteselsil borçlulardan birinin tevdi hakkını kullanması ile diğer müteselsil borçlular da borçtan kurtulurlar.⁷⁴

c. Halefiyet Bakımından

Müteselsil borçlu TBK m.168/f.1 uyarınca sadece kendi payını aşan fazlalık oranında alacaklının haklarına halef olabilir. Bu hükümde alacaklıya ifade bulunan müteselsil borçlunun diğer borçlulara karşı sahip olduğu rücu hakkı “halefiyetle” güçlendirilmiştir.⁷⁵ Belirtmek gerekir ki, alacaklıya ifade bulunan borçlunun alacaklıya halef olabilmesi için bu borçlunun diğer borçlulara karşı rücu hakkına sahip olması gerekir. Bu anlamda, müteselsil borçlulardan biri sadece iç ilişkide kendisi tarafından ödenmesi gereken miktarı ifa etmişse, rücu hakkı doğmayacağı için alacaklının haklarına da halef olamaz.⁷⁶ Halefiyetin şartlarının gerçekleşmesi halinde rücu hakkının kapsamı, borçlunun kendi payına düşen miktarı aşan kısım ile sınırlıdır. Rücu hakkına sahip olan müteselsil borçlu, halefiyet nedeniyle alacaklının haklarına, özellikle de hakkı teminat altına almak için kurulan haklara (rehin ve kefalet gibi) da sahip olur.⁷⁷ Müteselsil kefalet sözleşmesinde kefil, TBK m.596/f.1 uyarınca ifade bulunduğu oranda alacaklının haklarına halef olur. Müteselsil borçluluktan farklı olarak, kefil ödemede bulunduğu miktarın tamamı bakımından alacaklının haklarına halef olur.⁷⁸

Türk Borçlar Kanunu m.596/f.2'e göre, “*Kefil, aksi kararlaştırılmamışsa, rehin hakları ile aynı alacak için sağlanmış diğer güvencelerden sadece kefalet anında var olan veya bizzat*

⁷³ Akıntürk, *Müteselsil*, 87; Tekinay, “Mukayese”, 751; Reisoğlu, *Kefalet*, 115; Erlüle, “Müteselsil”, 644; Acar, *Müteselsil Kefalet*, 31; Şahin Caner, *Müteselsil Borçluluk*, 66.

⁷⁴ Akıntürk, *Müteselsil*, 198; Şahin Caner, *Müteselsil Borçluluk*, 215-216.

⁷⁵ Akıntürk, *Müteselsil*, 222; Canyürek, *Müteselsil Borçluluk*, 132; Şahin Caner, *Müteselsil Borçluluk*, 278.

⁷⁶ Ahmet M. Kılıçoğlu, *Türk Borçlar Hukukunda Kanuni Halefiyet* (Ankara: Sevinç Matbaası, 1979), 74; Şahin Caner, *Müteselsil Borçluluk*, 282.

⁷⁷ Akıntürk, *Müteselsil*, 222-223; Erlüle, “Müteselsil”, 643.

⁷⁸ Akıntürk, *Müteselsil*, 86; Reisoğlu, *Kefalet*, 114; Şahin Caner, *Müteselsil Borçluluk*, 64.

asıl borçlu tarafından, sonradan özellikle bu alacak için verilmiş bulunanlara halef olur". Bu hükümle kanun koyucu, halefiyet yoluyla kefile geçecek teminatların kapsamını belirlemiştir. Buna karşılık müteselsil borçluluğa ilişkin hükümlerde halefiyet yoluyla borçluya geçecek haklara ilişkin özel düzenleme bulunmamaktadır.

SONUÇ

Kişisel teminat sağlayan bir kurum olarak değerlendirilebilecek müteselsil kefalet ile müteselsil borçluluk ayrımı uygulama bakımından büyük önem arz eder. Zira kanun koyucunun, bu iki kurumu düzenleme amacı birbirinden farklıdır. Nitekim müteselsil kefaletle ilişkin hükümler kefil, müteselsil borçluluğu düzenleyen hükümler ise alacaklıyı koruma amacına hizmet etmektedir. Bu nedenle alacaklı karşısında yer alan kimsenin müteselsil kefil mi yoksa müteselsil borçlu mu olduğunun tespiti, üzerinde durulması gereken hususlardan biri olarak karşımıza çıkar. İki kurumun ayrımı noktasında birtakım kıstaslar ileri sürülmüştür. Aslilik-fer'ilik ile birincillik-ikincillik kıstası iki kurumun birbirinden ayırt edilmesinde karşımıza çıkan temel kıstaslardır. Aslilik-fer'ilik kıstası, borçlulardan birinin borcunun varlığı ve geçerliliğinin diğerinin borcuna bağlı olup olmamasına göre yapılan bir ayırmadır. Bu ayırım, müteselsil kefalet ile borçluluk arasında; asıl borcun varlığı ve sona ermesi, def'ilerin ileri sürülmesi ve zamanaşımı bakımından birtakım farkların ortaya çıkması sonucunu doğurmuştur. Birincillik-ikincillik (talilik) kıstası ise alacaklının borçluyu takip etmeksizin doğrudan doğruya teminat verene başvurup başvuramayacağına göre yapılan bir ayırmadır. Müteselsil kefaletin talilik niteliği, adi kefalet kadar belirgin olmamakla birlikte devam etmektedir. Müteselsil borçlulukta ise, müteselsil kefaletten farklı olarak borçluların hepsi aynı konumdadır. Bu nedenle alacaklının öncelikle bu borçlulardan birine başvurma zorunluluğu yoktur. Diğer bir ifadeyle, alacaklı borcun muaccel olması koşuluyla istediği borçluya başvurabilir. Son olarak, kefil koruyucu hükümler, iki kurum arasında birtakım farklar ortaya çıkarmıştır. Nitekim, söz konusu hükümler şekil şartları, alacaklının temerrüdü ve halefiyet bakımından farklar meydana getirmiştir. Bu hususta özellikle müteselsil kefil korumak amacıyla TBK m.583/f.1 ile getirilen düzenleme önem arz etmektedir. Söz konusu hükme göre, kefilin, sorumlu olacağı azami miktarı, kefalet tarihini ve müteselsil kefil olması ihtimalinde bu anlama gelen herhangi bir ifade ile yükümlülük altına girdiğini kendi el yazısı ile belirtmesi gerekir (TBK m.583/f.1). Görüldüğü gibi kanun koyucu, müteselsil kefalet halinde bir adım daha ileri giderek sözleşmenin geçerliliğini kefilin, müteselsil kefil veya bu anlama gelen bir ifadeyi el yazısı ile belirtmesine bağlı kılmıştır. Müteselsil borçluluğun şekline ilişkin mevzuatta herhangi bir düzenleme bulunmamakla birlikte TBK m.603 kapsamında başka adlar altında

gerçekleştirilen kişisel teminat sözleşmesi olarak değerlendirilip kefaletin şekline, ehliyet ve eşin rızasına ilişkin hükümlerin müteselsil borçluluğa da uygulanıp uygulanamayacağını tespiti gerekir. Kanımızca sonradan borca katılma nedeniyle ortaya çıkan müteselsil borçluluk dışında söz konusu hükmün müteselsil borçluluğa uygulanması mümkün değildir.

KAYNAKÇA

Acar, Özlem. *Türk Borçlar Hukukunda Müteselsil Kefalet Sözleşmesi*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2015.

Akıntürk, Turgut. *Müteselsil Borçluluk*. Ankara: Sevinç Matbaası, 1971.

Aral, Fahrettin – Ayranç, Hasan. *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*. Ankara: Yetkin Yayınları, 9. Basım, 2012.

Barlas, Nami. “Yeni Medeni Kanun’un Ayni Teminatlara İlişkin Düzenlemeleri”. *Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp’e Armağan 2* (2003), 569-588.

Bilgen, Mahmut. *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Işığında Öğreti ve Uygulamada Kefalet ve Yargılama Hukukuna İlişkin Uyuşmazlıklar*. Ankara: Adalet Yayınları, 2013.

Buluş, Kasım. *Birlikte Kefaletin Türleri ve Hükümleri*. Ankara: Seçkin Yayınları, 2017.

Caner, Ayşenur Şahin. *Türk Borçlar Kanunu’nda Müteselsil Borçluluk*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2017.

Canyürek, Murat. *Müteselsil Borçlulukta İç ve Dış İlişkiler*. İstanbul: Vedat Yayınları, 2003.

Çandarlı, Zahit. “Müteselsil Borçlu ve Alacaklıların Zamanaşımını Kesimi”, *Adalet Dergisi* 12 (1945), 1288-1295.

Develioğlu, Hüseyin Murat. *Kefalet Sözleşmesini Düzenleyen Hükümler Işığında Bağımsız Garanti Sözleşmeleri*. İstanbul: Vedat Yayınları, 2009.

Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Yetkin Yayınları, 27. Basım, 2022.

Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Yetkin Yayınları, 3. Basım, 2016.

Erlüle, Fulya. "Müteselsil Kefalet ve Müteselsil Borçluluk Kavramlarının Karşılaştırılması". *EÜHFD VII/1-2* (2003), 629-644.

Furrer, Andreas vd. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2. Basım, 2022.

Grassinger, Gülçin. *Borçlar Kanunu'na Göre, Kefilin Alacaklıya Karşı Sahip Olduğu Savunma İmkânları*. İstanbul: Alfa Yayınları, 1996.

Gümüş, Mustafa Alper. *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*. 2. Cilt. İstanbul: Vedat Yayınları, 2. Basım, 2012.

Gümüş, Mustafa Alper. *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2021.

Gündüz, Ş. Deren. *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Kefalet Sözleşmesinin Şekli*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2015.

Hatemi, Hüseyin vd. *Borçlar Hukuku Özel Bölüm*. İstanbul: Filiz Yayınları, 1992.

Karahasan, Mustafa Reşit. *Türk Borçlar Hukuku (Özel Borç İlişkileri), Öğreti -Yargıtay Kararları - İlgili Mevzuat*. 2 Cilt. İstanbul: Beta Yayınları, 2002.

Kılıçoğlu, Ahmet M. *Türk Borçlar Hukukunda Kanuni Halefiyet*. Ankara: Sevinç Matbaası, 1979.

Kuntalp, Erden. "Teminat Kavramı, Teminat Türleri ve Bunlardan Doğan Sorumluluk". *Reha Poray'a Armağan* (1995), 263-299.

Nomer, Haluk N. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: Beta Yayınları, 19. Basım, 2023.

Oğuzman, M. Kemal - Öz, M. Turgut. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. 2 Cilt. İstanbul: Vedat Yayınları, 12. Basım, 2016.

Özdoğan, Nurcihan Dalcı. *Müteselsil Sorumluluk*, Ankara: Seçkin Yayınları, 2015.

Özen, Burak. *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Kefalet Sözleşmesi*. İstanbul: Vedat Yayınları, 2012.

Reisoğlu, Seza. *Türk Kefalet Hukuku*. Ankara: 2013.

Tandoğan, Haluk. *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*. 2 Cilt. İstanbul: Vedat Yayınları, 5. tıpkı basım, 2010.

Tekinay, Selahattin Sulhi. "Müteselsil Borç ile Kefalet Arasında Bir Mukayese". *Adalet Dergisi* 7 (1956), 742-752.

Tekinay, Selahattin Sulhi. "Müteselsil Borçlarda Zamanaşımının Rolü". *İstanbul Barosu Dergisi* (1964).

Tekinay, Selahattin Sulhi. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: Filiz Yayınları, 6. Basım, 1988.

Yavuz, Cevdet vd. *Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler)*. Ankara: Beta Yayınları, 16. Basım, 2019.

Yenice, A. Özge. *Teminat Sözleşmelerinde Rücu İlişkileri*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2009.